

NOVICE

Izhajajo vsako jutro.

Veljajo do konca leta 1918 20 K.

Za četrt leta K 10—

Mesečno K 3.50.

Posamezna številka 20 v.

Oglasi po dogovoru.

Uredništvo in upravnništvo je v

„Zadružni tiskarni“, Dunajska
cesta št. 7.

Telefona št. 180.

Uredništvo je strankam na razpo-
lago od 6—7. ure zvečer.

Št. 63.

V Ljubljani, sobota dne 14. septembra 1918.

Leto I.

Avstrijsko vojno poročilo.

Pred italijansko ofenzivo.

Dunaj, 13. septembra. (K. u.) Uradno.

Italijansko bojišče.

Južno Novente so skušale italijanske poizvedovalne čete dobiti vzhodni breg Piave. Bile so pograne nazaj.

Sicer češče topniški boj.

Albanija.

Položaj neizpremenjen.

Četovodja Greslovič je sestrelil včeraj nad Dračem tri sovražna letala.

Zahodno bojišče.

V odseku St. Mihiela so zavarovali južno višin Combresa avstrijsko-ogrski polki v silni protiofenzivi umik nemških čet, ki je bil v načrtu.

Šef. gen. štaba.

Kralj Nikita in Jugoslovanstvo.

Turinska „Stampa“ priobčuje dosedaj še neznano pismo črnogorskega kralja Nikite na ministrskega predsednika, v katerem označuje kralj pravo črnogorsko politiko o jugoslovanskem vprašanju. Cilj Crne gore je osvoboditev in zedinjenje vseh Jugoslovancev. Zaradi tega je stopila Crna gora v vojno z Avstro-Ogrsko. Kralj Nikita izvaja, da je bil to ideal njegovega 60letnega jubileja. Delal je za ta ideal vse svoje življenje, nekdanji skupno z biskupom Strossmayerjem in srbskim knezom Mihajlom. Crna gora jamči, da se bo rešilo jugoslovansko vprašanje na temelju narodne samoodločbe. Samo taka rešitev more ustvariti samostojno in močno Jugoslavijo. (Od samih garancij Crne gore pač nič ne bo. Op. ured.)

Italijansko vojno poročilo.

12. septembra.

Zapadno Mori so prebile smeje patrulje več črt z ovirami, so presenetile sovražno stražo ter so vjele 12 mož in zaplenile orožje in material. V ustju Piave je prebrel mešan oddelek pomorščakov in vojakov na levi breg in je ujel enega oficirja in 11 mož ter zaplenil eno strojno puško.

V dolini Ornio, pri Fornere in ob Piavi so drugi oddelki in patrulje sovražnika izdatno naskočile. V Valarsi, na planoti Aslago in v krajini Asolona se vrše pogoste in živahne akcije artiljerije. Sestrelili smo tri sovražne aeroplane.

Albanija.

Boji se omejuje na krajino med Osum in Tomorico jugozapadno Berata. Tekom včerajšnjega dne se je dogodil živahen spopad med sovražnimi silami in našimi albanskimi pomožnimi četami. V najspretnosti zasledeni coni v Macedoniji so poskušale močne od artiljerije podpirane nasprotnikove čete upasti v naše postojanke na iztoku točke 1050. Zadržali pa smo jih s težkimi izgubami predno so dosegle naše črte.

Amerika zahteva ofenzivo proti Avstro-Ogrski.

Curih, 12. septembra. Poročila iz Rima pravijo, da se bo vsled zadnjega sklepa ministrskega sveta pod pritiskom Amerike in zahodnih velesil neposredno začela italijanska ofenziva, radi česar je tudi meja zaprta.

Curih, 12. septembra. Članek v listu „Gazetta del Popolo“ pravi, da je potrebno, da pošlje Amerika velike bojne čete na Laško. Da se doseže številčna premoč, mora na stotisoče Amerikancev priti v Italijo.

Nemško vojno poročilo.

Bitke na „Hindenburgovi fronti“. — Avstro-ogrski polki na zahodu. — Nemci v novih, pripravljenih postojankah.

Berolin, 13. septembra. (K. u.) Uradno.

Vojna skupina prestolonaslednika Ruprehta in generalnega polkovnika von Boehna.

Blizu obali in severovzhodno Bixschotea smo uspešno izvedli manjša podjetja.

Med Ypernom in Armentieresom so se izjalovili poizvedovalni sunki sovražnika.

Jugozahodno Fleurbaixa smo odbili delni napad, severozahodno Hullucha močnejši sunek Angležev.

Med cestama od Arrasa in Peronnea na Cambrai je nadaljeval sovražnik včeraj zjutraj svoje napade pod najmočnejšim varstvom ognja. Dobro merjeni topniški ogenj je imel poseben delež na uspešni obrambi. Naša infanterija je vrgla Angleža, kjer je vdrl v naše črte, v protisunku zopet nazaj. Havrincourt je ostal v sovražnikovih rokah. Zvečer med Moeuvresom in Gouzeaucourtom ponovno navaljeni napadi nasprotnika so bili zavrnjeni.

Vojna skupina nemškega cesarjeviča.

Med Ailetto in Aisno se je stopnjeval artiljerijski boj le začasno; manjši infanterijski spopadi.

V Champagne so sunili oddelki v sovražne črte pri Le Mesnilu in privedle nazaj ujetnikov.

Vojna skupina generala von Gallwitz.

Francozi in Američani so napadli včeraj lok St. Mihiela pri višinah Combres in južno ter med kotoma Lorraines in Mozelo. Pričakujoč tega napada smo že pred leti obrnili pozornost na izpraznjen loka, ki je bil izpostavljen obojestranski obkolitvi, in jo pred dnevi začeli. Zato se nismo bojevali do odločitve in smo izvedli nameravana premikanja. Sovražnik jih ni mogel ovirati. Francozi, ki so napadli na višinah Maze, so bili zavrnjeni. Višine Combres, ki smo jih mimogrede izgubili, so jih zopet vzele domobranske čete. Južno od tod so zavarovali avstro-ogrski polki v močni protiofenzivi v zvezi s četami, borečimi se med Mazo in Mozelo, umik pri St. Mihielu stoječih divizij.

Med kotoma Lorraines in Mozelo je dobil sovražni napad na Thiaucourt tal. Rezerve so prestregle sovražni sunek. Jugozahodno Thiaucourta in zahodno Mozele smo odbili sovražnika.

Tekom noči je bilo končano izpraznjevanje loka, nemoteno po sovražniku. Stojimo v novih, pripravljenih postojankah.

Večerno poročilo.

Berolin, 13. septembra. (Wolff.) Uradno.

Na bojnih frontah miren dan. Med Maso in Moselo se boji niso obnovili.

von Ludendorff.

Podvodna vojska.

Berolin, 13. septembra. (Uradno.) Naši podmorski čolni so na severoiztočnem morju zopet potopili trgovinskih ladij za 10.000 ton.

Šef admir. štaba.

Do konca!

London, 13. septembra. Pri zajutruku, ki ga je dal lordmayor, je Lloyd George izjavil: „Ko sem bil zadnjič v Manchesteru, so v vojaških krogi govorili o kompromisu in rekli, da bi lahko razpravljali o miru. Moj odgovor pa je, da kompromis ni mogoč.“

S povzdignjenim glasom je Lloyd George med splošnim pritujenjem povedal, da se bodo Angleži borili do konca.

London, 13. septembra. Iz Manchestera poročajo, da je Lloyd George zbolel za prehladom in mrzlico in da v Lankashiru nemara ne bo mogel storiti vseh svojih obveznosti.

Odločilna bitka.

Monakovo, 13. septembra. „Münchener Ztg.“ poroča iz Lugana: Italijanski tisk pravi, da je odločilna bitka vojne pred nami. Vse pričakuje zmage antante in umika Nemcev.

Ženeva, 13. septembra. Clemenceau je minoli petek v Arrasu izjavil, da je mir sedaj nemogoč. Do pomladi ima besedo Foch.

Basel, 14. septembra. Clemenceau se je mudil v Arrasu, da se pogovori o pripravah za ofenzivo. Za sedaj bo Foch Nemce samo vznemirjal.

Rotterdam, 13. septembra. Vojaški kritik „Times“ zahteva zopet, da napade Anglija Turčijo, ki je Nemčiji most v Azijo.

Amerika v ospredju.

London, 13. septembra. Dopisovatelj „Morningpost“ na ameriški fronti javlja, da je včerajšnja ofenziva izvedla prva ameriška armada pod Pershingom. Med Amerikanci so pač tudi francoske čete, a večina je ameriška in vodstvo je ameriško.

Amsterdam, 13. septembra. V ameriški armadi se bori 14 indijskih plemen. Vsi poglavarji so v činu majorja.

Amerikancev ko listja in trave.

New York, 12. septembra. Generalni profos Združenih držav je izjavil, da je do danes vpisanih v seznam za vojno proti pruski avtokraciji 13 milijonov Amerikancev. Štirje milijoni bodo kmalu na potu, da se pridružijo alirancem. Z onimi dobrimi 10 milijoni mladih mož med 21 in 23 let, ki so bili že prej vpisani, ima Amerika za vojno na razpolago 23.400.000 mož.

Na Angleškem hrepene po miru.

Kodanj, 12. septembra. „Daily Mail“ ugotavlja, da na Angleškem mirovno gibanje pridobiva neprestano na moči. Dežela je poplavljena z letaki, ki ljudstvo pozivljajo, naj v velikih množinah podpiše izjave, da ljudstvo soglaša z Landsdownom. Naravnost očitno mirovno gibanje so začeli delavci in rudarji. Vzporedno s tem gre mirovno razpoloženje v angleški armadi.

Kodanj, 12. septembra. Po londonskih poročilih je neposredno pričakovati nove energične mirovne akcije od strani Landsdowna. Landsdowne hoče le še počakati govora Lloyd Georgeja. Cecil in Lloyd Georgeje je že naznanil, da vsi narodi pričakujejo spravljlivega in odkritosrčnega pridruženja Solfovim izjavam.

Premirje za zimo.

Haag, 13. septembra. Tudi katoliški „Tijds“ javlja, da postane početkom zime vprašanje premirja pereče.

Stara igra.

Takozvana mirovna ofenziva je v polnem teku. Kot prvi se je oglašil dr. Solf, čegar spravljeni govor je napravil povsod globok vtis. V stvari sami sicer ni dosegel mnogo, kakor je bilo razvidno iz Cecilovih odgovorov, pač pa v obliki, ker je Cecil odgovarjal dokaj mirnejše kakor smo bili vajeni slišati doslej iz nasprotnega tabora. To je bil sicer mal dobiček, a dobiček vendarle. Za Solfo sta se oglašila še Burian in Czernin, govoril je Hussarek, govoril je nemški vicekancler in koncem koncev še nemški — cesar sam.

Govorov torej dovolj, da lahko pogledamo, kaj imajo skupnega. Skupno je vsem, da podarjajo, da so vedno pripravljeni skleniti mir.

Od cesarja do zadnjega državljana so v tej misli edini gotovo vsi ljudje. Gre se torej očitvidno samo za pogoje, pod katerimi bi se dal mir skleniti, ker tudi naši nasprotniki pravijo, da so pripravljeni skleniti mir.

Nemški vicekancler se je izrazil v svojem govoru skoro najkonkretnije izmed vseh dosedanjih mirovnih govornikov. Grof Burian je predlagal samo v splošnem, naj se otvori neobvezna debata o mirovnih možnostih, kar je seveda premalo.

Grof Czernin je šel nekoliko dalje in je povedal vsaj nekaj konkretnih misli o zvezi narodov in je obsojal vsenemške težnje. Najdalje je šel vicekancler in zato nam naj bo dovoljeno, da sledimo njegovemu govoru.

Kaj zahteva vicekancler? On pravi, da hoče Nemčija obdržati vsaj te dežele, katere je imela pred vojno. Torej status quo v Evropi. Zastran kolonij gre že nekoliko dalje in pravi, da ne bi bila nemogoča mala zamenjava... Tudi Belgijo hoče dati Belgijcem nazaj, brez vsakega pridržka; razloček med vicekanclerjem in njegovimi predniki, ki so vedno naglašali neke garancije in se vedno opirali na „Faustpand“-teorijo, je tedaj očitviden. Mir na vzhodu je zanj nedotakljiv. Na drugem mestu pravi sicer, da bodo bodoči mir sklepane ne le vlade, ampak tudi ljudstva, ampak to protislovje misli izenačiti bržkone tako, da bodo sedanji, ne od ljudstva sklenjeni mir z Rusijo odobrila naknadno tudi ljudstva. Priznava tudi potrebo zveze narodov, priznava potrebo razsodišča in priznava tudi potrebo varstva ne samo malih narodov, ampak tudi narodnostnih manjšin. Zadnji stavek je govoril gotovo z ozirom na monarhijo. Torej precej lep in čednih stvari je vicekancler naštel, o katerih bi se dalo govoriti, ker jih imajo tudi naši nasprotniki v svojem programu. Ker je pa govoril te lepe besede nemški vicekancler, ni čudo, če se je vzbudila koncem koncev v njem tudi njegova nemška čud, da je svoj govor zaključil z besedami: Kdor pa noče slišati, mora čutiti!

S tem stavkom je podrl vse, kar je hotel doseči. Dosegel bo ravno nasproten rezultat, kakor ga je nameraval.

Poglejmo nazaj na leto 1916! Decembra meseca so stavile centralne države svojo prvo mirovno ponudbo. Rezultat je znan. Sovražniki so jo na kratko odklonili in vzroki, zakaj so jo odklonili, so nam vsem še ravno tako dobro v spominu. Položaj antante takrat ni bil posebno ugoden, naše čete so stale daleč na sovražnem ozemlju, podvodna vojska je prav močno nagajala; enotnega vodstva niso imeli in vendar so odklonili ponudbo, prvič zaradi tega, ker je bila nejasna, drugič pa zato, ker so videli v mirovni ponudbi priznanje naše slabosti in bližajočega se poloma. Danes je položaj popolnoma drugačen. Na zapadu se je bojna sreča obrnila, čeprav ne vemo, za kako dolgo. Odpad Rusije je dvakrat in trikrat izenačila ameriška pomoč ne po številu, ampak v prvi vrsti s svojo moralno silo, in enotno politično in vojaško vodstvo so tudi po dolgih pogajanjih dosegli — ali se bo kdo čudil, če antanta tudi sedaj vsako mirovno ponudbo odkloni? In sicer ne samo tisti državniki, o katerih pravi vicekancler sam, da nanje ni treba računati, da bi se udali, ker so odgovorni za vojsko, ampak tudi narodi sami, ker se bo vsak Francoz ali Anglež gotovo razjezil, če bo bral besedo: Knor noče slišati, mora čutiti! Naše mnenje je, da bodo vsled takih besed postali bojeviteli ne samo državniki, ampak da bodo mnogih trpele tudi tiste stranke v nam sovražnih deleh, na katere je mirovna ofenziva v prvi vrsti računala, in da bodo postale ne okrepljene, ampak oslabiljene, kar mora vsak odkritosrčen prijatelj miru iskreno obžalovati.

Podobno se bo godilo z govorom nemškega cesarja.

Nemški cesar je govoril Kruppovim delavcem res lepo, kakor deželni oče s svojimi otroki, poln zaupanja v božjo pomoč, kakor je že prav nemškega cesarja. Svoj govor je pa sklenil z besedami! Dvignimo srca in napnimo mišice v boju zoper vse, kdor je zoper nas, in če še tako dolgo traja! Dunajski „N. W. Tagblatt“ pravi, „da se bo nežna cvetka miru, ki je v zadnjih dneh in tednih nekoliko vzkliła, težko razvila na takih tleh“. Če tako sodi pohlevni dunajski list, kako bodo še le ropotali in razsajali Angleži in Amerikanci!

Vicekanclerjev in cesarjev govor bosta voda na vsenemški milin. Vsenemcem bo zopet zrastle greben in v svojem vojnem navdušenju bodo dali

gotovo zopet našim nasprotnikom povoda dovolj, da bodo znali mirovno ofenzivo take vrste z lahkoto odbiti.

Mir se zopet oddaljuje...

Kdo vodi?

Znani nemški državni poslanec Neumann pisatelj knjige „Srednji Evropi“, se vprašuje v listu „Hilfe“: Kdo nas vodi? Odgovarja: Kadar se gre za vojaško vodstvo, nas vodita Hindenburg in Ludendorff. Kako je v politiki? Ali vidimo tu kakšno vodstvo? Kaj nam hasne danes, ko se gre na življenje in smrt, če lahko vprašujemo kanclerja v glavnem odseku, on pa sam ne ve, kam voz drdra ali nam pa tega iz diplomatskih ozirov ne pove. Vse mirovne ponudbe od decembra 1916 sem so prekržili z ravno nasprotnimi dejanji ali pa govori! Noben človek ne ve več, kaj vrhovno vodstvo prav za prav misli. Danes leži vse pred nami zavito v gosto meglo. Mi imamo najboljšo in najhrabrejšo armado, imamo najboljše poveljnike, toda tako politiko, katere nihče ne razume, ker ne pride ven iz predsobe. Ko so naši predniki zahtevali nemškega cesarja, so pričakovali, da nam bo prinesel luč, kadar bi se stemnilo nemško nebo. Bismark je nakopičil toliko pravic na eno glavo, ker je mislil, da bo en izvoljenec mogel dati ljudstvu jasne cilje. Danes je trenutek, ko je treba to pokazati: sedaj se vprašuje vse od severa do juga: kdo nas vodi?

Odgovor ni težak!

Francozi o Burianu.

Ženeva, 13. septembra. „Le Populaire“ izjavlja o mirovnem poizkusu grofa Buriana v članku, ki ga je cenzura precej črtala, da si mora antanta premisliti, če je koristno ostati na dosedanjem odklanjajočem stališču. Ravno v interesu mira bi morali zavzeti drugo stališče napram Avstriji. — „Petit Journal“ skoro da grozi vladi, češ, treba odgovoriti nemškim in avstrijskim državljanom. Večina drugih listov odklanja govore. O Burianovem pravi „Temps“ na kratko, da je samo manever. „Petit Parisien“ pa veli, da se mora Burian spreobrniti k Wilsonu, sicer je zamanj govoriti. „Le Journal“ primerja Hertlinga z Burianom in pravi, da je Burian iskren, a njegovi predlogi so že zastareli.

Krvava Rusija.

Z ognjem in mečem.

London, 12. septembra. Britanski vladi je došlo iz Washingtona potrdilo, da Petrograd res gori na dvanajstih krajih in da vse slepo strelja tja v en dan.

Moskva, 12. septembra. Tu se še vedno sšreljajo kakor prej. Zaprli so kot talce tudi mnogo žensk. Mnogo ljudi izganjajo in jim plenijo spravo in pohištvo, ki ga dele proletarcom. Mednarodni socijalisti, ki so sicer tovariši boljše-vikov, so pri osrednjem odboru protestirali proti teror.

Kijev, 13. septembra. V Voronežu se je pripetila eksplozija, ki je razdejala 6 vlakov, kolodvor in vse hiše v sosesstvu. Škode je 30 milijonov, 350 oseb je ubitih. Zaprli so 1500 sumljivih ljudi.

London, 13. septembra. Telegrami iz Kodanja vele, da so zvedeli iz Helsingfors, da so protirevolucionarji vzeli Petrograd.

Petrograd, 12. septembra. Vlada je vse temeljito odredila, da prepreči puč.

Lenin je obupal.

Stockholm, 13. septembra. „Pravda“ poroča, da je Lenin iz postelje javil ljudskim komisarjem: Položaj na češkoslovaški fronti postaja dan za dnevom bolj opasen. Sovjeti imajo samo eno sredstvo, namreč zvezo za zaščito in napad, četudi z imperijalisti.

Helsingfors, 10. septembra. „Večernaja Komuna“ 7. t. m. poroča, da se je Leninu zdravje toliko izboljšalo, da more zopet delati.

Helsingfors, 11. septembra. V Moskvi je bilo 5. septembra zaradi atentata na Lenina usmrčenih 29 protirevolucionarjev, med njimi bivši minister za notranje zadeve Kravostav in njegov pomočnik Belotky, bivši justični minister Ščeglovitov, nadduhovnik Vostorgov, ritmojster Parykov, pomočnik šefa moskovskega belega varnosinega kora.

Ruskij in Evert sta pristopila k protirevolucionarjem.

Kodanj, 13. septembra. V Vladivostok sta dospela svoječasno iz Velike Rusije pobegla ruska generala Ruskij in Evert in sta stopila v protirevolucionarno armado generala Horvata. Ta jim je dal visoka poveljniška mesta.

Monarhija ali republika?

Curih, 12. septembra. „Manchester Guardian“ piše: Dogodki v Vladivostoku in Arhangel-sku dokazujejo, koliko časa bo trajalo, predno se bo Rusom posrečilo po padcu boljševikov vpeljati redno vlado. Težkoče bo delalo tudi vprašanje, ali se hoče država odločiti za monarhijo ali republiko.

Kijev, 13. septembra. „Golos Kijeva“ poroča zanesljivo, da je sedaj dana možnost, da se zedinita ruska in ukrajinska mirovna delegacija. Nastopiti nameravate v spornih vprašanjih srednjo pot.

Iz domačih listov.

„Slovenski Narod“ prinaša lep uvodnik o govoru nemškega vicekanclerja. Podčrtava, da je vicekancler priznal depimiranost v Nemčiji, da je bil račun na podvodnike napačen in da je potrebna zveza narodov za razoroženjem vred. Kot temno točko navaja, da smatra vicekancler brestlitovski mir za definitivni. Potem nadaljuje:

Posebno pomembne pa so izjave nemškega državnika o varstvu malih narodov. Docela v nasprotju s stališčem, ki so ga do sedaj zavzemali zlasti avstrijski državnik, proglašajo podkancler Payer vprašanje varstva malih narodov za internacionalno vprašanje, ki naj se uredi, če treba, na mirovni konferenci. S to izjavo se je Nemčija pridružila stališču ostalega civiliziranega sveta in posebno tudi prizadetih malih narodov, ter je ustvarila velevažen preudrek, preko katerega tudi Dunaj ne bo mogel. Nemški podkancler se je dalekosežnosti te svoje izjave gotovo v polni meri zavedel.

Konča z zaključkom, da pomeni vicekanclerjev govor kapitulacijo nem. imperijalizma.

„Slovenčev“ uvodnik je pobejen. Gospod oberst vitez Pogačnik bo zopet vesel: Prokleti žurnalisti!

„Naprej“ piše o žalostnih posledicah naše aprovizacijske politike, vsled katere so sklenili tržaški sodrugi, da izstopijo iz tržke aprovizacije, ker ne morejo prevzeti nobene odgovornosti več.

Po domovini.

„Narod“ in deželni glavar. Z ozirom na „Tagespost“ vest, da stanuje dr. Trumbić z g. glavarjem v Švici v istem hotelu prinaša „Narod“ iz „Gradca“ zelo važno vest, da se je, ali da se bo izdala za glavarjem tirilica, ker obuje z dr. Trumbićem. To poročilo je popolnoma resnično. Kakor se nam poroča iz istega „Gradca“, odkoder ima „Narod“ svojo vest, namreč iz Gradca v Ljubljani, je povzročitelj tirilice — pl. Šuklje, ki komaj čaka na deželno glavarstvo, odkar je v deželnem dvorcu nova hišna oprava brez mrčesa. — V drugi notici se „Narod“ zelo boji za dobro počutje glavarjevo in ga vabi na Kranjsko nazaj. — Hvala lepa za blago skrb in prijateljsko vabilo; ker je pa g. glavar po edino merodajnem ljubljanskem mnenju tako trdokožen kakor nosorog, zato upamo, da se ga tudi Trumbićev otrov ne bo prijel.

Kaj pravijo „Freie Stimmen“? Iz „Slovenca“ posnemamo sledečo notico pod zgornjim naslovom: „Včerajšnje „Fr. Stimmen“ poročajo, da dela dr. Šusteršič v svojem od vlade podpisanim listu „Novice“ zelo živahno za jugoslovansko etapno politiko. Med bratci bodo že vedeli, kateri list vlada podpira.“ — Tako „Slovenec“. Izjavljamo: vlada nas res podpira! Vse imamo, kar hočemo! Imamo velikansko tiskarno, najmodernejšo stroje, papirja za vsakdanjo izdajo vsaj na 30 tiskovnih polah, dnevnega in nočnega personala za tri do štirikratno izmenjavo, da lahko brez škode za redno izhajanje lista, kuga in kolera med stavci razsajata najmanj pol leta, denarja pa toliko, da lahko vsak dan pri „fajmoštru“ jemo fižol celo s čebulo in da si je g. Stefe že kupil za pol milijarde nemško gledališče, kjer bo igrala odslej slovenska opereta, — gospa Polakova je že angažirana s 100.000 kronami letno — da bo tudi za vojne dobičkarje nekaj veselega in kratkočasnega užitka, pri katerem se bo dalo prijetno prebavljati dobro večerjico. Na otvoritveno predstavo bomo povabili tudi „Slovenca“ in „Freie Stimmen“. — Čudne reči so to res. „Slovenec“ dobiva nakazan papir od vlade, pa ni vladni list, mi ga dobimo tudi, pa smo vladni! „Slovenec“ ima personal, ki je oproščen vojaške službe, pa ni vladni list; mi ga imamo tudi, pa smo vladni! „Slovenec“ ima telefon na razpolago, katerega seveda plača, pa ni vladni list; mi imamo tudi telefon, katerega pošteno in drago plačamo, pa smo vladni! Pošta razpošilja „Slovenca“ in „Novice“, ampak mi smo vladni, „Slovenec“ pa ne! Kako je torej to? Že vemo: parkrat smo se pritožili, da se list naročnikom ne dostavlja redno, ker ga tu ali tam nalašč zadržujejo ali uničujejo. Pristojna oblast je pritožbam ugodila! Vsaj kolikor in kjer je mogla in na podlagi obstoječih zakonov tudi morala! Zato smo „vladni“! Bog daj — dober dan, nič drugega, „Slovenec“ in „Freie Stimmen“!

Slovenski „vic“ v Kurentu. V svoji zadnji številki ima „Kurent“ risbo g. F. Podrekarja, ki predstavlja dr. Šusteršiča, kako z medijem „Resnice“ v roki navaljuje s svojimi „smejnimi Švabi“ na dr. Korošca. Na koncu repa nosi zmaj napis: „Dotični rdeči ali črni gospodi, ki bi morda rada sodelovala pri našem dobičkarosnem podjetju, pa se boji javnosti, prijateljsko svetujemo, da naj se natiho obesi na naš dolgi rep. Tega ne bo nihče takoj opazil in kar je glavno; res veliko nese! Bratski pozdrav — Klub izdajalcev slovenskega naroda.“ — V začetku vojne so prinašali nemški takozvani „Witzblatti“ podobne napade na Srbe. Takrat so rekli slovenski ljudje, da to niso „vici“, ampak barabsko psovanje. Danes je pa vojska že 4 leta, zato se ničemu več ne čudimo. Za Francoze se ogrevati, je lahko, ampak njihov „esprit“ posnemati je pa druga.

Stanovanjska mizerija v Ljubljani. Kakor poroča „Naprej“, se mudi v Ljubljani že dalje časa dramatska umetnica gospa Borštnikova iz Zagreba in nikakor ne more dobiti najskromnejšega stanovanja. Stanovanjske razmere so v Ljubljani res že neznosne in zadnji čas bi bil, da poseže vmes poklicana oblast in korenito napravi red. Pred dobrim letom je bilo v Ljubljani nekaj sto oficirjev nastanjenih, mnogi z rodbinami; bilo je tu na tisoče beguncev, bilo je na stotine urad-

niških rodbin iz Trsta in sploh s Primorja in vse je bilo pod streho. Danes so se uradi prestavili zopet v Trst, oficirji so odšli na Laško, begunci so se vrnili — stanovanja pa nikjer nobenega! Tu nekaj ni v redu. Pripovedujejo se čudne reči, Mnogi trde, da so stanovanja prevzeli znani ali neznan „prajstrajbarji“, ki imajo notri bogate zaloge živil in vsakovrstnega blaga, katero prevažajo v Trst, Gradec in na Dunaj; med temi je baje mnogo beguncev, ki so raje pustili begunsko podporo in še raje delo doma, ker jih zakonita trgovina mnogo bolje redi. Mnogi so obdržali sobe in jih plačujejo samo za to, da v Ljubljani vlečejo še naprej različne karte in dobivajo živila, ker niso odjavljeni. Živila pošiljajo potem drugam ali pa jih prodajajo. Vse to se govori: Mi ne moremo teh govoric kontrolirati, ali so resnične ali ne; mislimo pa, da bi bilo dobro, če bi pristojna oblast napovedala enkrat natančno revizijo vseh stanovanj in jo tudi energično izvršila. Mestna aprovizacija bi napravila lahko jako dobro in ceno kupčijo!

Celibat v grško-katoliški cerkvi. V lvoškem škofijskem listu napoveduje grško-katoliški metropolit grof Szeptycki gotove odredbe, ki naj bi pospešile uvedbo celibata v grško-katoliški cerkvi, da se povzdigne duhovski stan. Ta napoved je vzbudila med Ukrajinci veliko vznemirjenje. Protesti lvovske grško-katoliške duhovščine in ukrajinskega narodnega sveta, ki so napotili k metropolitu posebna odposlanstva, niso imeli uspeha. Potem je prišla k metropolitu deputacija poslancev ter ga prosila, naj nikar ne uvede celibata. Nadškof je odgovoril, da smatra uvedbo celibata v interesu grško-katoliške cerkve za potrebno, nakar je izrazil član deputacije poslanec Romanczuk, obžalovanje, da deputacija nima uspeha, in je svaril metropolita, naj nikar ne povzroča boja v tem vprašanju.

Prošnja Rdečega križa. Švicarski urad za interniranje v Davosu in okolici je poslal Rdečemu križu zdravniško poročilo z dne 7. avgusta 1918 o civilnem internancu Mihaelu Klopčiču iz Kranjske, rojenem leta 1889, interniranem v Švici od 8. januarja 1917. Ker manjkajo vsi drugi osebni podatki, poročila ni moči dostaviti: naj se oglasi Mihael Klopčič sam ali pa naj kdo sporoči, če je komu znano, njegovo sedanje bivališče pisarni Rdečega križa v Ljubljani. Nadalje opozarjamo slavno občinstvo, naj se zaradi proizvedenosti ranjenih, bolnih, pogrešanih in vjetih vojakov iz Kranjske obrača edino le na pisarno Rdečega križa v Ljubljani, Poljanska cesta št. 4 (Alojzijevešče), ne pa na proizvedovalni urad na Dunaj.

Učiteljski tečaj za invalide v Sarajevu. Bosansko-hercegovska deželna vlada odpravi v Sarajevu učiteljski tečaj za invalide, ki bo trajal 12 mesecev. Absolventi bodo nastavljeni kot učitelji v deželi. Sprejmejo se samo taki, ki bodo spoznani za telesno in duševno sposobne za tako službo. Zahteva se absolviranje štirih razredov kake srednje šole ali višjo ljudsko, trgovsko ali meščansko šolo. Starost 19—30 let, popolno znanje srbo-hrvatske ali slovenske. Prošnje potom vojaških predstojništev na vojaško poveljstvo v Sarajevu.

Odpust najstarejših črnovojniških letnikov. Dunajski listi javljajo, da se prične 15. t. m. odpuščanje 49 let starih črnovojnikov, ki mora biti končano do 31. decembra. Odpuščanje 50letnih bo te dni končano.

Nove šarže pri vojni mornarici. Cesar je dovolil, da smejo imeti uradniki 11. činovnega razreda v stanovskih vrstah delovodij, konstrukcijskih risarjev in mornariških pisarniških uradnikov naslov „mornarični asistent“, uradniki 10. činovnega razreda „mornarični oficijal“ in 9. činovnega razreda „mornarični nadoficijal“. Za enoletne prostovoljce, ki imajo tehniško predzobrazbo, je ustanovljena šarža „aspirant za tehniško mornarično službo“.

„Gospodarsko združenje“ v Zadru se obrača na zastopnike slovenskega naroda, da bi izvolili napotiti slovenske gospodarje in slovenske gospodarske korporacije, da bi se medsebojno s Hrvati podpirali v raznih gospodarskih vprašanjih, predvsem, da bi nekatere gospodarske potrebščine nabavljali skupno, si vzajemno odstopali kar mogoče domačih proizvodov in uredili medsebojne odnose pozorno zasledujoč obojestranske gospodarske interese.

Ustanovni občni zbor „Narodne galerije“ bo v sredo dne 18. t. m. ob sedmih zvečer v dvorani občinskega sveta na mestnem magistratu v Ljubljani. Vsakdo, komur je slovenski kulturni razvoj pri srcu, zlasti pa ljubitelji slovenske vpadljivo umetnosti, naj bi se udeležili tega zborovanja osebno ter pristopili društvu „Narodna galerija“.

Jadranska banka. Upravni svet Jadranske banke je v svoji seji dne 12. septembra sklenil, v smislu svoječasne pooblastila občnega zbora, povišati svojo delniško glavnico za 10.000.000 K, t. j. od 20.000.000 kron na 30.000.000 kron.

„Slavenski Lloyd“. Pod tem naslovom je prišel izhajati v Zagrebu štirinajstodnevnik, ki pravi, da hoče biti glasilo za trgovinske, industrijske in obrtne interese Slovanov v monarhiji. Naročnina znaša letno 12 K. List se naroča v Zagrebu, Ilica 51.

„Polaer Tagblatt“ preneha s 1. oktobrom izhajati, in sicer, kakor pravi „iz razlogov, ki v vsakem oziru otežujejo izdajanje lista.“

Kupujte rodno grudo! Ljubljanski trgovec J. Grobelnik je kupil Wettachovo vilo. Gostilničarska zadruga v Ljubljani Pessiakovu hišo v Križevniški ulici v Ljubljani.

Ciklus petih slovenskih slik. V stremiljenju nuditi lepe in dobre umetniške reprodukcije originalov domačih umetnikov ter oprta na simpatije zavedne slovenske javnosti, založila je Umetniška propaganda v Ljubljani „Ciklus petih stenskih slik“ po originalih akad. slikarja Fr. Klemenčiča in Henrike Santlove. Te v krasnem barvotisku in prikupljivem formatu 24×30 cm izvršene slike, se gotovo splošno priljubijo in pripomorejo, da postanejo naši domovi res pravi slovenski domovi. Prvotiski teh slik, ki v kratkem izidejo, so raz-

stavljeni v izložbi „Umetniške propagande“ v Sodni ulici št. 5. Prospekti so na razpolago.

Poslanca dr. Ravniharja in Iv. Hribarja pere sinočni „Narod“ zaradi tega, ker je znani bančni oglaš izšel v nemškem jeziku. Mi smo ponatisnili tisto „Naprejevo“ notico ne toliko zaradi nemške objave, ampak zato, ker ima banka v svojem delokrogu nakupovanje in razkosavanje zemljišč. Za ta posel bi bilo pa na nemškem Koroškem ali Štajerskem dovolj prilike, ker slovenska posestva na Kranjskem so itak več ali manj v varnih rokah. Ljudje po Ljubljani in drugod že dovolj zabavljajo na take „pemce“.

Iz politične sanitetne službe. Sanitetni asistent dr. Teodor Küssel je premeščen iz Ljubljane k okr. glavarstvu v Črnomlju.

Iz ljubljanskega kapitlja. Cesar je imenoval dekana in župnika Ivana Bizjana v Moravčah za častnega kanonika stolnega kapitlja v Ljubljani.

Vojna odlikovanja. Cesar je podelil red železne krone 3. razreda za vojno dekoracijo in meči stotnikoma Karlu Pečniku bh. pp. 2 in Gvidonu Ipavcu p. t. p. 106. — Petič je bil odlikovan rezervni poročnik Albin Šiško, sin veletgovca in veleposestnika Karla Šiško, iz Črnika. Dobil je zopet hrabrostno svetinjo 1. razreda. — Z duhovniškim zaslužnim križem drugega razreda na belorodnem traku je odlikovan rezervni vojaški kurat Josip Vrečko pri distriktnem poveljstvu v Maniagu. — Z zlatim zaslužnim križem v priznanje izbornega moškega postopanja povodom rešitve cesarja iz nevarnosti vtopljenja je odlikovan rezervni praporščak Václav Jakelj.

Smrt. V Ljubljani je umrla v 57. letu svoje dobe znana izkuharka in hišna posestnica Marija Janša roj. Ponikvar. — Za bratom župnikom Janezom Prijateljem je umrla, prej nego so nje pokopali, njegova gospodinja in desna roka Frančiška Prijatelj. Bolehala je za vodenico.

Osepnice. V Kamenščaku pri Ptujtu sta 2 slučaja, v občini Gruškovca pa 1 slučaj osepnice med domačim prebivalstvom.

Tatvina iz vagona. 9. t. m. dopoldne je zasačil neki četovodja blizu kolodvora na Tezni pri Mariboru tata, ki je nalagal iz nekega grmovja na vozček blago in ga hotel odpeljati. Četovodja je poskrbel, da je bil mož prijet in izročen policiji. Tat je bil 17letni premikač južne železnice J. Š. iz Maribora. Naložil je platna, obleke, živil itd., kar je bilo ukradeno iz nekega vagona.

Sanitetni avtomobil z mobilijami. V Celovcu se je vršila v torek obravnava o tožbi radi razžaljenja časti, ki jo je vložil nadpolkovnik generalnega štaba Karl Brandl proti dvornemu svetniku baronu Aichelburgu. Baron Aichelburg-Labia je pisal koncem decembra p. l. vojnomu ministru Steger-Steinerju pismo, v katerem je ovadil, sklicujoč se na izjavo nekega nemškega častnika, da je bil tedanji šef 94. pehotne divizije, podpolkovnik Karl Brandl po bitki pri Longarone naročil neki sanitetni avtokoloni, ki je bila pripravljena za odvažanje ranjenec, naj predvsem spravi na varno njegove mobilije. S tem je odtegnil sanitetno kolono njenemu pravemu namenu in radi te zamude je umrlo nekaj vojakov, ki bi jih bili še lahko rešili. Pri tem transportu je šlo predvsem za ranjene poljskega lovškega bataljona št. 8. — Po izvajanju obtožbevega zagovornika je obtoženca sodnik oprostil. Najprej konstatira v utemeljevanje razsodbe, da so se pojasnile vojaško-sodnijskim potem vesti, ki so se širile o polkovniku, in dokazuje, da je podal baron Aichelburg ovadbo v dobri veri in končno ravnal le v interesu armade.

Hrčki zbirajo. Beljaški izgredi radi pomanjkanja in draginje živil so razkrinkali stvari, ki se zde naravnost neverjetne, pa dokazujejo, da so bile svoječasne zahteve zveze konsumentov, naj se uvedejo splošne hišne preiskave, popolnoma umestne. Dočim mora stradalajoče prebivalstvo prebiti cele tedne brez mesa, so nakupične v gospodinjstvih gotovih krogov zaloge mesa v taki množini, da ne bi nihče slutil kaj takega. Tako je bilo dognano med plenjenjem v dr. Krupovi tvornici za konzerve in marmelado v privatnem gospodinjstvu 700 kg prekaženega mesa. Pri tedenski količini 20 kg na osebo bi bilo lahko s tem preskrbljenih 2500 oseb za celi teden.

Drobiž.

Priznanje nam je sigurno.

Dunaj, 13. septembra. Pri včerajšnjem sprejemu zastopnikov nemškega tiska v glavnem stanu je pozdravil Nemce šef gen. štaba Arz v imenu armade in jih je pohvalil za njih pomoč. Glavni urednik „Deutsche Tageszeitung“ Pavel Bäcker je odgovoril in izjavil, da si bodo prizadevali, da bodo avstriji, zasluge v Nemčiji priznane.

Delavci pri kanclerju.

Berolin, 13. septembra. Zastopniki celov so se včeraj predstavili državnemu kanclerju, da mu razložijo pritožbo delavstva. Kancler je izjavil, da je vlada in vojaško vodstvo za hitri mir in proti zavojevanju. Tu ni nesporazuma in ni se bati ničesar. O volilni pravici je izjavil, da more samo ponoviti, da on z njo stoji in pade.

Smrt vojvode Anhaltskega.

Dessau, 13. septembra. Vojvoda Edvard Anhaltski je davi umrl.

Draginja na Francoskem.

Ženeva, 13. septembra. „Tems“ objavlja statistiko in dokazuje, da se cene živil narastele 1. julija v primeri z minulim letom povprečno za 30 %, 1. avgusta pa celo za 45 do 50 %.

Nesreča na železnici.

Amsterdam, 13. septembra. Pri Appeldornu je skočil s tira brzovlak. 40 oseb je mrtvih, 100 do 140 bolj ali manj poškodovanih.

Obsodba radi hujskanja.

Budimpešta, 13. septembra. Zdravnik Hamburger, ki je bil v Veliki Kaniži nagovarjal stroje-

vodje, naj začno stavkati, je obsojen na eno leto ječe. Njegov tovariš Neff je bil oproščen.

Proti tatom in sleparjem.

Dunaj, 13. septembra. Zadnje dni je urad proti odevstvu v vojni zaplenil zakonit kupcem blaga za mnogo milijonov kron, posebno sukna in usnja. Agentu Fürstu, ki je posebnor barantal z Ogrsko, kamor je pošiljal perilo v zameno za mast, so zaplenili zaloge za 100.000 kron. On trdi, da je njegovo blago iz Italije, odkoder mu ga je pošiljal brat stotnik. Vojaškemu poveljstvu je podana ovadba.

Državni zbor.

Dunaj, 13. septembra. Finančni odsek je končal svoja posvetovanja, ostanek dnevnega reda hoče obdelati, ko bo zasedala zbornica.

Danes so obravnavali predlog poslanca Maštálke o zadostni dobavi premoga sladkornim tvornicam.

Odsekova posvetovanja se ne vrše več tako hitro, kar ima vzrok v poljskem klubu, ki je nevoljen radi obnovitvene akcije v Galiciji.

Dunaj, 13. septembra. V komisiji za vojno gospodarstvo je izvajal poslanec Gostinčar, da ni menda predmeta, s katerim bi bilo prebivalstvo tako slabo preskrbljeno, kakor z usnjem. In vendar so takozvane železne rezerve v vojaških skladiščih uprav izredne. Strojarji pa sami pravijo, da se jim je pokvarilo mnogo kož in da se jim še kvarijo.

Zastopnik zadruga sedlarjev Stobiczek pripominja, da kljub silnemu pomanjkanju blaga v artiljerijskih depotih izdelujejo iz najboljšega usnja predmete, za katere bi bilo dobra slabo usnje.

Debata se razvija.

Dunaj, 13. septembra. Odsek za obnovitev je sprejel zakon o poravnavi vojnih škod. Poravnava po vojni nastale škode je javna pravna dolžnost, ki jo mora izpolnjevati cela država.

Dunaj, 13. septembra. V parlamentarnih krogih govore da namerava predsednik Gross bližnjo plenarno sejo zbornice sklicati na 1. oktobra.

Širom sveta.

Zaradi pomanjkanja konj, je sklenil dunajski mestni svet prevažati mrljice z avtomobili.

Tatvina krompirja. Pretekli teden sta dospela v Liberce dva vagona češkega in štiri vagoni ogrskega krompirja. Od prve pošiljave je manjkalo 3175 kg, od druge pa 6865 kg; skupaj je bilo tedaj ukradenega 1 vagon krompirja.

Res pošten človek! Neki magistratni sluga v Lincu je našel torbico, v kateri je bilo 15 sveže pečenih zemljic; najdeno je nesel na policijo. Pa naj reče kdo, da ni bil to pošten človek!

Moka iz Ogrske samo potom zamene. Z Dunaja poročajo, da so se posvetovanja ogrskega ministra za prehrano gibal v glavnem okoli zamene za moko. Ogrska je pripravljena dati Avstriji 5 milijonov metrskih stotov koruze in sočivja, ali prvovrstne moke ne. Dajo samo v zameno za industrijske produkte, kakor petrolej, premog in papir.

Cene vozniških listov se povišajo na Ogrskem. Iz Budimpešte poročajo, da namerava trgovinski minister Sterenyi že tekom te jeseni povišati cene vozniških listov na vseh ogrskih državnih železnikih nič manj, kakor za 100 odstotkov. Pričakovati moramo, da se zgodi isto tudi v Avstriji. S 1. septembrom t. l. so se povišali transportni tarifi za tovorno blago ter pošne pristojbine; v jeseni pa bo postal najbrže tudi osebni promet dražji.

Carini podvržene pošiljave v Turčijo. Iz Avstrije prihajajo v Turčijo tudi pošiljave, ki so podvržene carini. Te so po določilih za svetovno-poštni promet nedopustne in jih bo odslej turška pošta uprava zavračala na odpošiljatelja.

Zakonska tragedija. Vodja zobozdravniške klinike na rostovski univerzi prof. dr. J. Rlinmüller je ustrelil igralca Hansa Brienza, ker je imel ljubavno razmerje s profesorjevo ženo, bivšo pevko mestnega gledališča v Rostoku. Profesorja je prepričalo o tem tudi anonimno pismo, v katerem mu odpoveduje žena zakonsko zvestobo.

Nakup bombaža za osrednje sile. Evropski trgovinski družbi, ki je bila ustanovljena s privoljenjem ogrske, avstrijske in nemške vlade, se je posrečilo, kot se poroča iz Bremena, nakupiti v Turkestanu velike množine bombaža v vrednosti 60 milijonov kron. Transportirali ga bodo čez Črno morje. Pošiljatev pride menda že v 14 dneh.

Dar zagrebškega nadškofa dr. Bauerja za medicinsko fakulteto. Nadškof dr. Ante Bauer je prepustil hrvatsko-slavonskemu deželnemu erarju 23 parcel v obsegu 6 oralo v 11828 kvadratnih klafter, da tako pospeši zgradbo deželne bolnišnice s klinikami v Zagrebu. Dalje je ustanovil cerkveni knez znova 6 stипendij po 1500 K za slušatelje medicinske fakultete. Ustanovna glavnica znaša 210.000 K.

Kolera v Odesi. V Odesi je izbruhnila kolera. Prijavljenih je 230 slučajev.

Naš švicarski poslanik ponesrečil. Avstrijsko-ogrski poslanik v Švici baron Musulin pl. Gomirski, si je pri neki avtomobilski nezgodi polomil rebra. Šofer je težko poškodovan.

Žrtve svojega poklica. Na Dunaju je umrl mestni višji živinozdravnik Lutz, ki se je nedavno inficiral, ko je pregledoval bolnega konja. Star je bil šele 48 let.

Saški princezinji v gospodinjstvih šolah. Saški princezinji Marija Alice in Ana Monika, obe mlajši hčerki saškega kralja pojmeta v gospodinjstvo šolo v Monakovo.

Novi poenostavljeni ruski pravopis. Ruska sovjetska vlada je uvedla nov ruski pravopis. Dosedanji je bil silno neupratičen. Novi ruski pravopis temelji na podlagi fonetične izreke. Če pa le zopet niso zašli v ekstrem!